

WHITEPAPER

Een frisse blik op omgevings- management

dutch
process
innovators

Omgevingsmanagement is een complex samenspel tussen opdrachtgever, opdrachtnemer en de projectomgeving. En hoewel het in eerste instantie logisch lijkt dat namens beide partijen een volledig team met verschillende competenties aanschuift, kleven er ook nadelen aan deze aanpak. Denk bijvoorbeeld aan overmatig overleg, informatieverlies in de kennisoverdracht en ruis op de lijn door meerdere aanspreekpunten voor interne en externe stakeholders

Wij zijn ervan overtuigd dat het anders kan. Beter kan. Wat ons betreft ligt de oplossing in het werken als één omgevingsteam voor opdrachtgever én opdrachtnemer, gedurende het hele project. Op deze manier vermijden we verwarring, voorkomen we dubbel werk en communiceren we beter met de omgeving, bevoegde gezagen en andere stakeholders.

Met deze whitepaper hopen we je te prikkelen, inspireren en aan het denken te zetten. Waarom pakken we omgevingsprojecten eigenlijk op deze manier aan? En is dat eigenlijk wel de beste manier? Hoog tijd voor een frisse blik op omgevingsmanagement!

Omdenken over de omgeving

“Waar niets mag mislukken, kan niets nieuws ontstaan.” Een mooie omdenker waar wij als dutch process innovators volledig achter staan. Ons doel? Niet alleen slimmer werken, maar vooral omgevingsbelangen op een nog effectievere manier waarborgen. Die toekomst, daar zijn we nu nog niet... maar we zijn al goed op weg. Want de beste manier om met veranderingen om te gaan, is door ze zelf te creëren.

De invloed van de Omgevingswet: maatwerk en flexibiliteit

Over de Omgevingswet is de laatste jaren veel te doen geweest. Hoewel de noodzaak van het beter bundelen van omgevingsrecht duidelijk is, blijkt de uitvoering zo complex dat de implementatiedatum al meerdere keren is uitgesteld. De uiteindelijke ingangsdatum is vastgesteld op 1 januari 2024. Het gevolg: de manier waarop bouw- en infraprojecten in de openbare ruimte worden aangepakt, zal voortaan aanzienlijk veranderen. Wat betekent dat precies voor de sector en voor omgevingsmanagement als discipline? We zetten het hieronder even op een rijtje.

Vijf vernieuwingen volgens de Omgevingswet

1 | Integratie van vergunningen:

De Omgevingswet integreert diverse vergunningen en toestemmingen in één omgevingsvergunning. Dit vereenvoudigt het vergunningsproces voor bouw- en infraprojecten en zorgt voor een meer gestroomlijnde aanpak.

2 | Participatie en inspraak:

In de Omgevingswet ligt sterke nadruk op participatie van burgers en belanghebbenden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de bouw- en infrasector betekent dit meer betrokkenheid van de lokale gemeenschap bij projecten, wat mogelijk invloed kan hebben op de planvorming en uitvoering.

3 | Integrale benadering: De wet bevordert een integrale aanpak van de fysieke leefomgeving. Dit betekent dat bij bouw- en infraprojecten niet alleen naar de directe bouwaspecten wordt gekeken, maar ook naar bredere factoren zoals milieu, natuur, waterbeheer, en mobiliteit.

4 | Flexibiliteit en maatwerk: De wet streeft naar meer ruimte voor flexibiliteit en maatwerk in ruimtelijke plannen. Dit biedt de bouw- en infrasector mogelijkheden om beter in te spelen op lokale omstandigheden en behoeften.

5 | Digitalisering: De Omgevingswet gaat gepaard met een flinke digitaliseringsslag. Er komt één digitaal loket waar alle benodigde informatie rondom de fysieke leefomgeving beschikbaar is. Doel is om de toegankelijkheid en transparantie te vergroten, zowel voor professionals in de bouw- en infrasector als voor burgers.

Van kennisgeving tot participatie

Tot zo'n twintig jaar geleden hadden inwoners nauwelijks inspraak in projecten, met name in de openbare ruimte. De lokale overheid nam een besluit, bewoners werden geïnformeerd en konden vragen stellen, en vervolgens begonnen de werkzaamheden. Een échte dialoog was destijds zelden aan de orde, terwijl juist dat kan bijdragen aan een goed lopend project.

Anno nu vinden we transparantie vanuit de overheid en actieve burgerparticipatie veel belangrijker. Wat dat betreft past de overgang naar de Omgevingswet dan ook perfect in deze trend. Omgevingsmanagement vormt in de nieuwe insteek nog meer dan anders een cruciaal onderdeel van het projectplan en speelt een doorslaggevende rol in het succes. Door vanaf het begin transparant te zijn, het gesprek aan te gaan en te luisteren naar suggesties, ontstaat er meer draagvlak voor het ontwerp en de uitvoering van de werkzaamheden.

Proactief samenwerken wordt de standaard

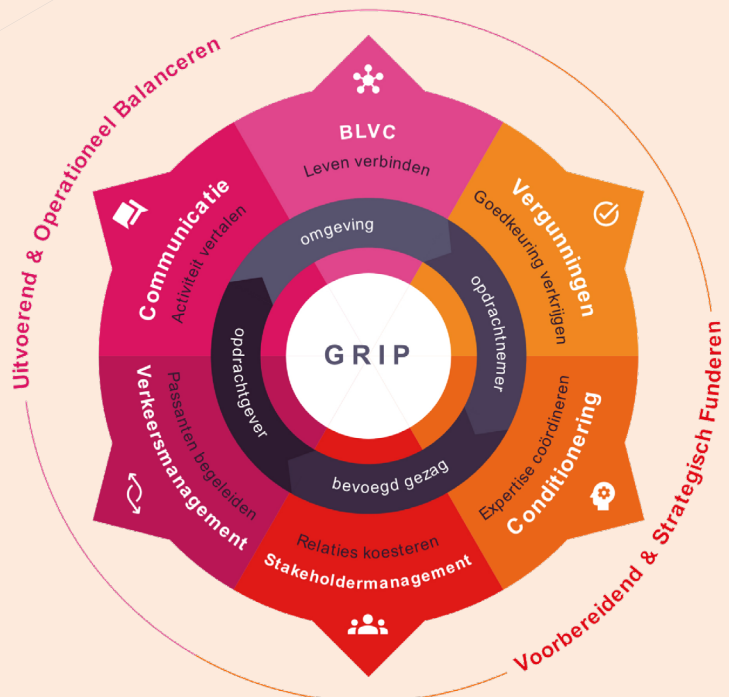
De nieuwe Omgevingswet vraagt om een proactieve en samenwerkingsgerichte manier van werken: opdrachtnemers en opdrachtgevers worden voortaan strategische partners, die vanaf de eerste projectfase nauw samenwerken met lokale overheden en belanghebbenden. Opdrachtnemers moeten daarbij in staat zijn om snel in te spelen op veranderende omstandigheden en nieuwe inzichten. Dit vraagt om een wendbare organisatiestructuur en een focus op continue verbetering.

Al met al zal de Omgevingswet opdrachtgevers én opdrachtnemers uitdagen om hun traditionele rol in het proces te overstijgen. Wat ons betreft een welkome verandering, die bijdraagt aan een integrale en effectievere kijk op omgevingsmanagement. Wat is ervoor nodig om die continue verbetering te verankeren in het proces? Daarop gaan we op de volgende pagina's in.

Werken vanuit het GRIP-model

Bij dutch process innovators werken we sowieso vanuit het uitgangspunt dat alles altijd beter, sneller, efficiënter en duurzamer kan. Daarom benaderen we ook omgevingsmanagement vanuit een specifieke methodologie voor continue verbetering. Deze aanpak noemen we 'Gebiedsgerichte Risicobeheersing op basis van Inhoud en Proces'. Oftewel: het GRIP-model.

De kern van het GRIP-model is de PDCA-cyclus: Plan – Do – Check – Act. Deze kwaliteitscirkel is al in de jaren vijftig van de vorige eeuw ontwikkeld en je kunt hem in ieder proces gebruiken om te checken of de beoogde resultaten daadwerkelijk behaald worden. Deze cyclus hebben we verwerkt in het GRIP-model. Hierbij analyseren we systematisch de mogelijke omgevingsrisico's van een project. Vervolgens stellen we vast welke inzet en maatregelen er nodig zijn om die omgevingsrisico's te beheersen. Regelmatig checken we of alles nog volgens plan verloopt en waar nodig sturen we bij. Het GRIP-model zelf is opgedeeld in twee fases: strategisch funderen en operationeel balanceren. Hieronder leggen we beide in meer detail uit.

Strategisch fundament

Bij de voorbereiding gaat het om omgevingsrisico's mitigeren op het gebied van stakeholdermanagement, conditionering en vergunningen. Daarbij leg je een strategisch fundament voor het gehele omgevingsmanagementproces, zodat het operationele traject straks soepel verloopt. Zijn je planning en methode van aanpak helder? En welke bezwaren of beroepen voorzie je bij het aanvragen van vergunningen? Als je dit soort administratieve zaken in één keer goed regelt, scheelt dat een hoop tijd.

Daarnaast zijn er de ecologische effecten van het project, bijvoorbeeld tijdens groot onderhoud aan een weg of bij de realisatie van een viaduct. *Last but not least* heb je altijd te maken met diverse stakeholders uit de omgeving: bedrijven en omwonenden, maar ook het bevoegd gezag. Vaak hebben die stakeholders bovendien uiteenlopende of zelfs tegenstrijdige belangen, dus zijn goed omgevingsmanagement en glasheldere communicatie tijdens het project essentieel.

Operationeel balanceren

De andere helft van het model bestaat de operationele kant van omgevingsmanagement. Daarbij is het minimaliseren van overlast een belangrijk thema. Om dat in goede banen te leiden, is van belang dat je de benodigde verkeersborden of wegafsluitingen regelt en weet waar die in welke periode geplaatst moeten worden. Vergeet niet: ook hoe je daarover met omwonenden en andere stakeholders communiceert, is cruciaal voor het creëren van voldoende draagvlak.

Bovendien vragen gemeenten of provincies de opdrachtnemer in veel gevallen om een BLVC-plan: Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie. In zo'n BLVC-plan beschrijft de aannemer tot in detail hoe die deze vier onderdelen zal borgen tijdens de uitvoering van het werk. Ook hier gaat het in eerste instantie om het zoveel mogelijk beperken van de overlast voor de omgeving. Voor sommige bevoegd gezagen is een goed onderbouwd BLVC-plan zelfs een voorwaarde voor het goedkeuren van een vergunningsaanvraag. Zo blijkt maar weer dat alle onderdelen van het GRIP-model met elkaar in verbinding staan.

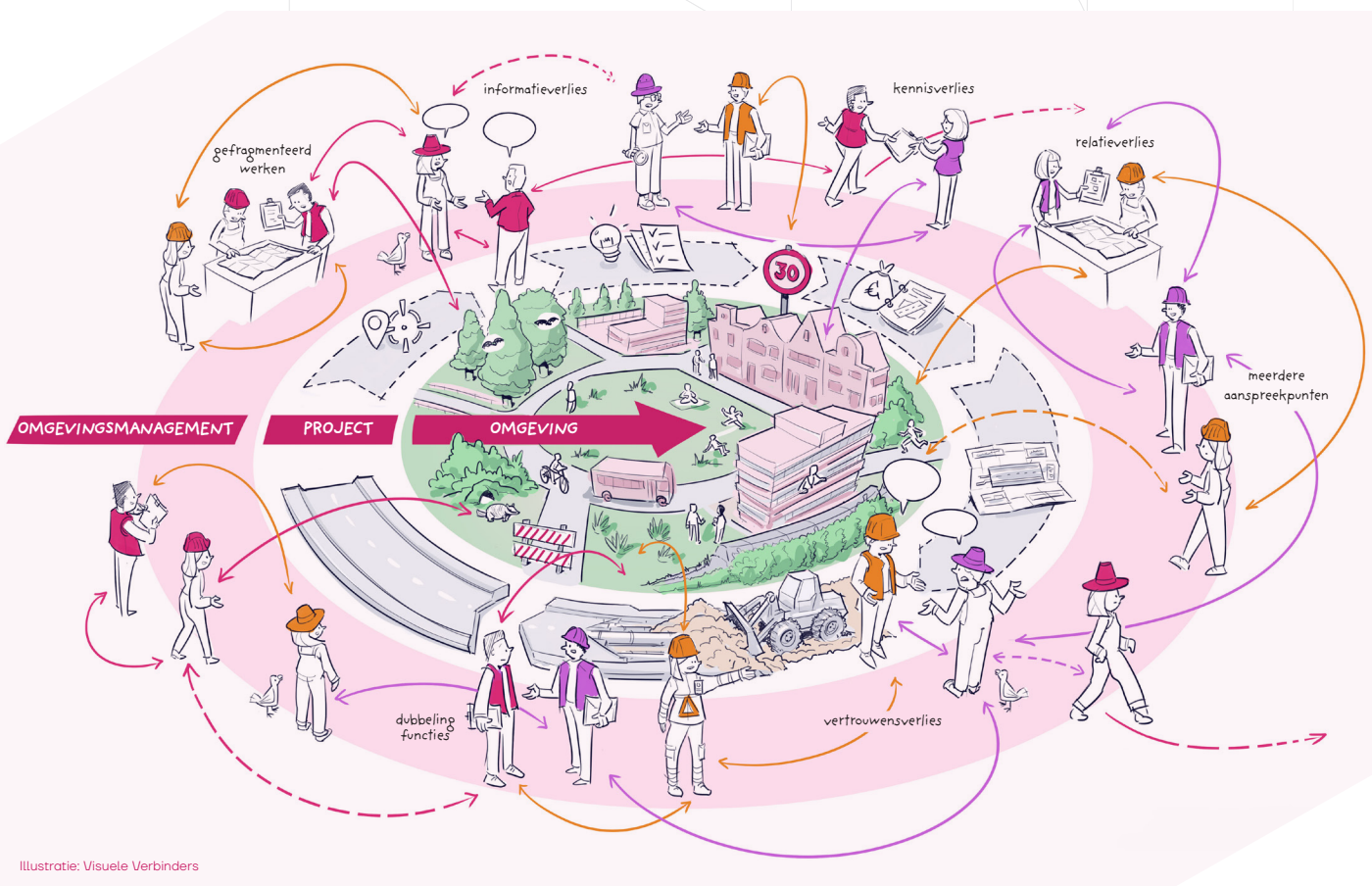
Omgevingsmanagement anders bekeken

Als je vanuit het GRIP-model naar omgevingsmanagement kijkt, zie je ook makkelijker de oplossing voor de problemen die nu vaak spelen bij projecten. In het volgende onderdeel van de whitepaper gaan we daar dieper op in.

De toekomst van omgevingsmanagement

We hebben het al eerder in deze whitepaper benoemd: de manier waarop we omgevingsmanagement in de bouw en infra traditiegetrouw aanpakken, kan wel een verbeterslag gebruiken. Wat dat betreft is de implementatie van de Omgevingswet een goede katalysator voor dit proces. Maar wat zijn precies de struikelblokken? En hoe moet het dan wel? We zoomen in op de uitdagingen van de huidige situatie en bieden een nieuw perspectief op hoe het óók kan.

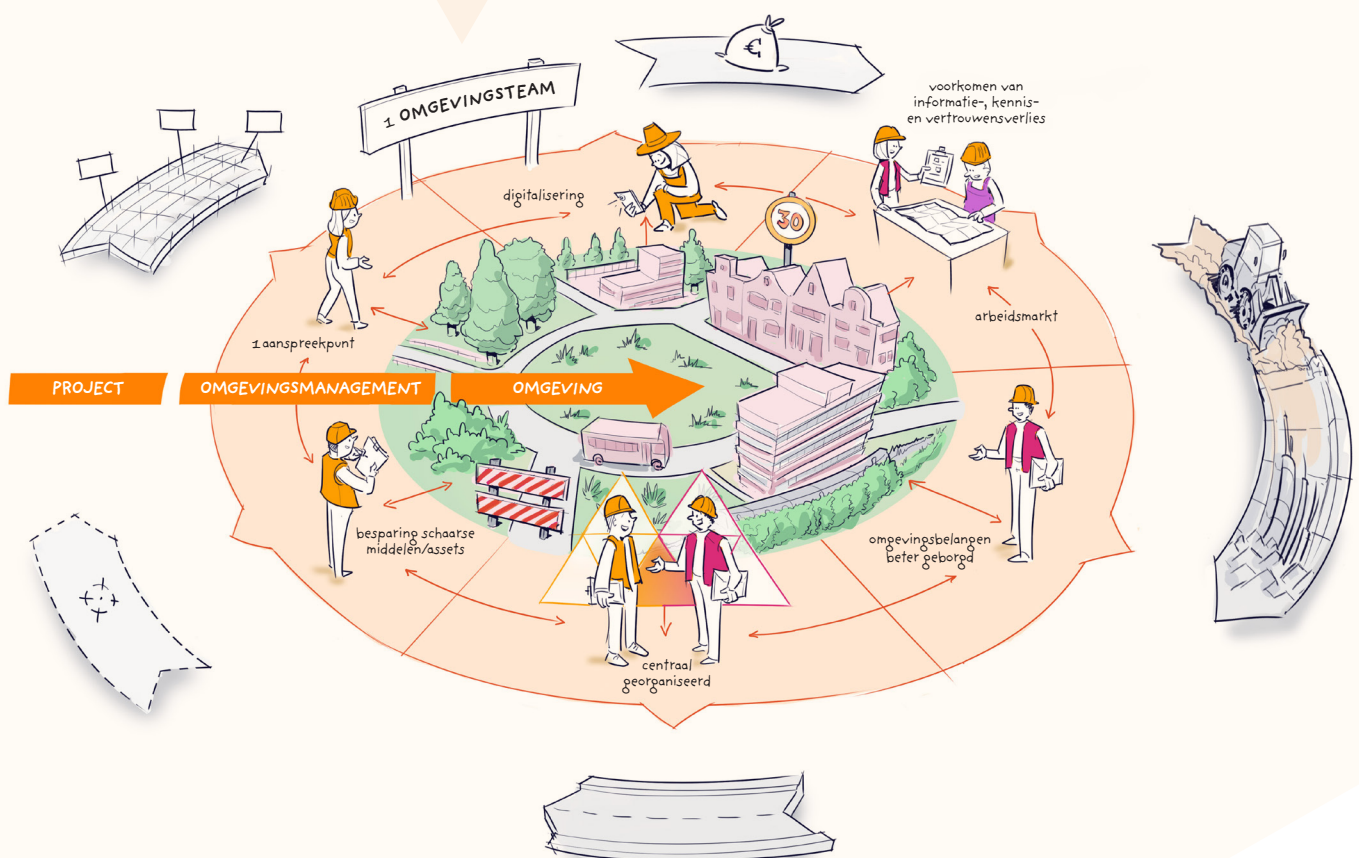
De uitdaging: kennisverlies door gefragmenteerd werken

In de huidige manier van werken is het samenstellen van het omgevingsmanagement per fase (buitenste ring) doorgaans de eerste stap. Hebben alle partijen hun team compleet, dan kan het project van start. Dit gebeurt in verschillende projectfasen (middelste ring), die uiteindelijk leiden tot de oplevering van de nieuwe omgeving (binnenste ring).

Wat deze aanpak inefficiënt maakt, is dat er veel interactie nodig is tussen de specialisten van de verschillende partijen over de fases heen. Omdat de samenstelling van deze teams gedurende het project nog wel eens wisselt, betekent dit bovendien een dubbeling aan functies en verantwoordelijkheden. Dit leidt niet alleen tot onduidelijkheid en vertrouwensverlies bij stakeholders, maar is ook een aanzienlijk risico op informatieverlies in de kennisoverdracht; bijvoorbeeld bij de start van een nieuwe projectfase.

De oplossing: één omgevingsmanagement-bureau per project

In ons ideaalbeeld voor de toekomst van omgevingsmanagement is al meteen een belangrijke verschuiving zichtbaar: niet het team, maar het project is het startpunt. In plaats van specialisten uit verschillende teams te betrekken, wordt er voor alle partijen samen één omgevingsbureau aangesteld dat gedurende het hele project optreedt als intermediair. Dit omgevingsmanagementbureau vertegenwoordigt zowel de inpassing van de activiteiten van opdrachtgever als opdrachtnemer binnen het project. Doordat dezelfde mensen gedurende het hele project betrokken zijn, blijven informatie- en kennisverlies tot het minimum beperkt. De verschillende experts uit het omgevingsteam borgen de verschillende disciplines vanuit het GRIP-model. Deze opzet geeft letterlijk een rustiger beeld, omdat er veel minder mensen bij betrokken zijn.

GRIP in de praktijk: analyseren, concluderen, bijsturen

Soms gebeurt het dat je op basis van een GRIP-analyse merkt dat de scope van een project moet worden bijgesteld. Zo ook bij de werkzaamheden aan de N760 tussen Genemuiden en IJsselmuiden. Senior-adviseur Omgevingsmanagement Ronald Knecht vertelt: “Uit de analyse kwam naar voren dat we de impact van de omleiding op de omgeving hadden onderschat. Om dat project goed uit te voeren, moest de hele weg worden afgesloten. Maar die weg vormt ook de verbindende schakel tussen Genemuiden, Hasselt en eigenlijk het hele oostelijke gebied richting Zwolle en Kampen. Het verkeer

werd omgeleid via een polderweg waarlangs altijd veel kinderen naar school fietsen. Doordat daar ineens veel meer vrij hard rijdend verkeer langskwam, had het langzame verkeer onbedoeld veel last van de omleiding. Dat betekende intensief contact met omwonenden en weggebruikers, maar ook veel overleg met stakeholders en bevoegd gezag over het veiliger maken van de route. Dat alles heeft meer tijd gekost dan vooraf ingeschat. We hebben de uitkomst van die analyse aan de klant gerapporteerd en op basis daarvan is de scope van het project verruimd.”

Integrale aanpak

Deze visie op omgevingsmanagement vertegenwoordigt een nieuwe manier van denken, waarbij we afstappen van individuele scopes en streven naar een integrale benadering. Dat betekent dat je al in de voorbereidingsfase van een project verschillende adviseurs met uiteenlopende competenties moet betrekken, om ook de inpassing in de leefomgeving goed te organiseren. In een goed gebalanceerd team kunnen alle teamleden optimaal profiteren van elkaars sterke punten.

Ook op het moment dat het project naar de uitvoeringsfase gaat, blijft het team in die samenstelling betrokken bij het project, zodat de gedeelde kennis, expertise én de opgebouwde relatie met de omgeving in stand blijven. Zo functioneert het omgevingsteam gedurende de hele looptijd van het project als intermediair tussen opdrachtgever, opdrachtnemer en de diverse stakeholders.

Het resultaat betekent niet alleen een efficiëntere uitvoering van omgevingsprojecten, maar ook een gezondere werkomgeving voor alle betrokkenen. Daarmee creëren we een win-winsituatie. De voordelen zijn aanzienlijk:

- Minder overlap en informatieverlies.
- Eén vast aanspreekpunt tijdens alle projectfases.
- Efficiënter gebruik van schaarse middelen en expertise.
- Het belang van de omgeving staat voortdurend op de voorgrond.
- Participatie en inspraak worden beter verankerd volgens de Omgevingswet.

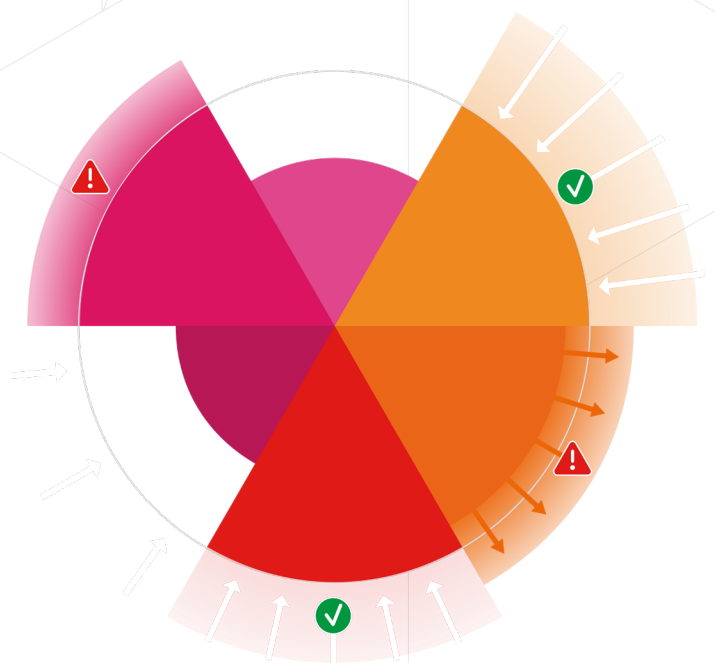
Randvoorwaarden

Natuurlijk zitten er ook haken en ogen aan een dergelijke opzet. Duidelijke contractuele afbakening van rollen en verantwoordelijkheden is daarom cruciaal, net als helderheid over de verschillende belangen die meespelen. Het omgevingsbureau neemt uitdrukkelijk niet alle verantwoordelijkheden over, maar ziet er wél op toe dat de verschillende partijen op de juiste manier invulling geven aan hun omgevingstaken. Zo blijft bijvoorbeeld het voor omwonenden beperken van overlast tijdens de uitvoering gewoon de verantwoordelijkheid van de opdrachtnemer.

In de praktijk

Of onze visie op omgevingsmanagement een toekomst heeft? Daar komen we maar op één manier achter: door het te doen! We gaan daarom de komende tijd met meerdere partijen uit de sector om tafel om ons idee te pitchen, zowel aan opdrachtgevers als opdrachtnemers. Hun feedback en aanvullingen gebruiken we om ons idee verder bij te schaven, zodat we uiteindelijk een pilot kunnen opstarten en de opzet in de praktijk kunnen testen. Deze opzet leent zich het beste voor projecten in een bouwteam en/of twee-fase-contract.

Wij geloven er heilig in dat het inzetten van één omgevingsbureau per project een positieve impact zal hebben, die aansluit bij de visie vanuit de Omgevingswet. Wanneer opdrachtgever én opdrachtnemer hun krachten bundelen, kunnen we omgevingsprojecten voortaan nog soepeler, duurzamer en effectiever aanpakken. *The future is now*, en wij zijn er klaar voor. Kom maar op!

Over dutch process innovators

dutch process innovators is hét landelijk advies- en projectbureau voor de bouw, infra, energie en industrie. Wij richten ons op alle processen die nodig zijn om een project succesvol te winnen, te realiseren én te onderhouden: met focus op tenders, project- en procesmanagement, de omgeving en assetmanagement en de daarbij behorende samenwerking.

Onze filosofie

De toekomst van de markt vraagt om 'anders denken en anders doen'. Voor de uitdagingen waar onze klanten voor staan, zoeken wij samen slimme, efficiënte en duurzame oplossingen. Met ons samenwerken betekent: interactie, energie én een glimlach. Werkplezier is voor ons de motor van succes en zorgt, samen met de resultaten die we behalen, voor een smile.

Onze expertise

Onze oplossingen zijn creatief, zorgvuldig, begrijpelijk en pragmatisch. Voor het te behalen resultaat nemen we de verantwoordelijkheid. We tekenen voor de strategiebepaling bij een tender, de totstandkoming van een uitvoerbaar, gedragen en duurzaam ontwerp, een soepele realisatie en een optimaal scenario voor onderhoud. Daarbij borgen wij en sturen wij op de duurzame samenwerking van alle betrokken partijen.

Meer weten?
Neem een kijkje op www.dpi.nu

dutch process innovators

Bloemlaan 2
2132 NP Hoofddorp
023 20 012 53

info@dpi.nu
www.dpi.nu

Check ook eens één van
onze andere whitepapers!

dutch
process
innovators

